

ХВОРОБИ ХУТРОВИХ ЗВІРІВ

Тема 9.1. Хвороби обміну речовин

1. Гіповітаміноз А.

2. Гіповітаміноз Д.

1. Гіповітаміноз А.

А-гіповітаміноз (А-Нуровітаміноз) – А-гіповітаміноз виникає внаслідок недостатнього надходження в організм вітаміну А (ретинолу) або поганого його засвоєння.

Етіологія. Організм звірів погано засвоює каротин рослин, тому потребу в ньому забезпечують з кормів тваринного походження. Крім того, необхідно враховувати, що ретинол легко окислюється киснем повітря, розкладається ультрафіолетовими променями та при прогрітченні жиру.

Патогенез. При А-гіповітамінозі погіршується зір (виникає гемералопія), настає ксерофтальмія, потім кератомаліяція. Крім того, відбувається кератинізація епітеліальної тканини в усіх органах, що призводить до функціонального розладу їх, затримки росту звірів. Внаслідок зміни епітелію статевих органів самок порушуються строки появи охоти, настає імплантація плодів, внаслідок чого вони гинуть. У самців з'являється аспермія і втрачається статевий інстинкт.

Патолого-анатомічні зміни. До специфічних макроскопічних змін відносять ушкодження рогівки очей. У щенят, які народились від А-гіповітамінозних самок, спостерігають зміни, що характерні для трахеїту, катаральної бронхопневмонії, гастриту, ентериту.

Симптоми. При А-гіповітамінозі спостерігають кон'юнктивіт, ксерофтальмію, кератомаліяцію, погіршення зору. У дорослих звірів відмічають порушення функції розмноження. У самок знижується плодючість, народжуються слабкі, нежиттєздатні щенята. У них часто відмічають нервові розлади, з'являються масові захворювання систем дихання і травлення, ріст уповільнюється.

Перебіг і прогноз. Перебіг хронічний. Умовно виділяють три періоди: а) прихований, б) період загальних неспецифічних симптомів, в) період проявлення специфічних симптомів. Особливо тяжко А-гіповітаміноз перебігає у щенят. Прогноз залежить від своєчасного лікування. При ускладненнях – обережний.

Діагноз ставлять на основі симптомів, результатів аналізу раціонів, дослідження крові хворих і печінки загиблих тварин на наявність вітаміну А. Захворювання слід диференціювати від хвороб, що супроводжуються ушкодженням очей, порушенням нервової, дихальної і травної систем.

Терапія. Призначають всередину вітамін А в дозах: лисиці і песцю 15 тис. МО, соболю і норці 5-6 тис. МО на добу. При цьому в добовому раціоні повинна міститись достатня кількість нейтральних жирів. Оптимальна добова доза вітаміну А для звірів 400 - 500 МО на 1 кг маси. Кращому засвоєнню ретинолу сприяють вітаміни Е і С, дріжджі. При ускладненнях застосовують симптоматичну терапію.

Профілактика спрямована на забезпечення звірів повноцінними за вмістом вітаміну А кормами. Вводять в раціон кормові добавки, що містять вітамін А (риб'ячий жир та ін.), призначають в профілактичних дозах вітамін А, полівітаміни, пушновіт, фероксин. Дотримуються ветеринарно-санітарних правил утримання звірів.

2. Гіповітаміноз Д.

Д-гіповітаміноз (D-hypovitaminosis) – захворювання щенят, що характеризується порушенням обміну фосфору, кальцію і дистрофічними змінами кісткової тканини.

Етіологія. Захворювання виникає внаслідок низького вмісту вітаміну Д (кальциферолу) в кормах, недостатнього ультрафіолетового опромінення звірів, неправильного співвідношення вмісту кальцію і фосфору в раціоні. Сприяє хворобі нестача вітаміну А.

Патогенез. При нестачі вітаміну Д знижуються окислювально-відновні процеси і порушується обмін речовин, особливо обмін кальцію і фосфору. Патологія кісткоутворення веде до недостатньої мінералізації і деформації кісток. Рахіт характеризується також затримкою росту, атрофічними та склеротичними змінами в шлунку і кишках, інволюцією зубної та гіперфункцією щитоподібної залози, гіпотонією м'язів і анемією.

Патолого-анатомічні зміни. Слизові оболонки анемічні або ці-анотичні. Черво велике, відвисле. Лапи короткі, криві. Кістки м'які, легко ріжуться ножом. На ребрах «чотки», кісткові мозолі. Надкiсниця гіперимійована. Скелетні м'язи сухі. Часто рахіт ускладнюється бронхопневмонією, хронічним катаром травного каналу, виснаженням.

Симптоми. Щенята відстають у рості. Інколи відмічають симптоми тетанії, епілепсії. Суглоби потовщені, з'являються реберні «чотки». З часом відбувається викривлення діафізів кісток передпліччя, плеча, гомілки, стегна.

Перебіг і прогноз. Перебіг хронічний, тривалістю кілька тижнів і місяців. Прогноз при своєчасному лікуванні сприятливий.

Діагноз ставлять з урахуванням симптомів, аналізу раціону, результатів досліджень крові на вміст кальцію, фосфору і рентгенологічних досліджень.

Терапія. Призначають кальциферол в масляному розчині в дозах 1000-1500 МО на добу для лисиць і песців та 500 - 700 МО для соболів і норок. Курс лікування – два тижні, а потім дозу поступово зменшують до профілактичної – 200 МО лисицям і песцям та 100 МО соболям і норкам на добу. Організують ультрафіолетове опромінення. В раціон добавляють подрібнені свіжі кістки по 40 - 50 г лисицям і песцям та 20-25 г соболям і норкам, кісткове борошно – по 20 г лисицям і песцям та по 3 г норкам і соболям на добу. Призначають полівітаміни.

Профілактика. Організують повноцінну годівлю вагітних самок, звертаючи особливу увагу на білково-мінерально-вітамінний склад раціонів, ультрафіолетове опромінення, особливо щенят. Вводять мінеральну і вітамінну

підгодівлі (солі фосфору, кальцію, мікроелементи, полівітаміни), створюють добрі гігієнічні умови утримання звірів.

Література:

1. Судаков М.О., Цвіліховський М.І., Береза В.І. та ін. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин / За ред. М.О. Судакова. – К.: Мета, 2002. – 352 с.

(стор. 328–329)

2. Левченко В.І., Кондрахін І.П., Судаков М.О. та ін. Внутрішні хвороби тварин / За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 2001. – Ч. 2 – 544 с.

(стор. 471–474)